

P. S.

© 2015, Paula Sémer, Diane Broeckhoven
& Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Boekverzorging: Mulder-van Meurs
Auteursfoto's: eigen collectie auteur

NUR 680, ISBN 978 94 6001 079 8

D/2015/11.676/241

E-BOEK: ISBN 978 94 6001 320 1

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft alle rechthebbenden gecontacteerd. Wie meent dat hij rechten kan doen gelden, gelieve contact op te nemen met de uitgeverij.

P. S.

OORLOGSHERINNERINGEN VAN

Paula Sémer

OPGETEKEND DOOR

Diane Broeckhoven

PROLOOG

Over de televisiepersoonlijkheid, de vrouw, de feministe en taboedoorbreekster Paula Sémer is veel geschreven. Genoeg, vindt ze zelf. Haar autobiografie *Goeden Avond dames en heren*, met focus op haar televisiecarrière, verscheen in 1991 (uitgeverij Dedalus). Honderden malen werd ze geïnterviewd over haar leven, haar passies, haar beweegredenen. Zelf interviewde ze een ontelbaar aantal mensen over vaak gevoelige en onbespreekbare onderwerpen.

Nu Paula, die op 9 april 2015 haar negentigste verjaardag vierde, in de levensfase van de zeer wijzen is aanbeland, daalt ze steeds vaker af in herinneringen aan de periode die voorafging aan haar 'BV-schap': haar kinder- en jongemeisjesjaren in een Antwerps vrijdenkersgezin.

Geboren in 1925, beleefde ze haar adolescentie terwijl de wereld in brand stond: in volle oorlogstijd 1940-1945. Het zijn jaren die haar voor altijd getekend hebben, en waarvan de volle draagwijdte pas de laatste jaren tot haar doorgedrongen is.

Met een heldere en kritische geest, maar ook met een vleugje spijt en zelfs met een tikkeltje schuldgevoel, vertrouwde Paula Sémer vijfenzeventig jaar na de Tweede Wereldoorlog haar persoonlijke oorlogsherinneringen toe aan schrijfster-journaliste Diane Broeckhoven. Het leidde tot een boekje vol nooit eerder gepubliceerde ontboezemingen van een bijzondere vrouw.

November 1944. Ik was negentien jaar, pas afgestudeerd als onderwijzeres en gereed om de wereld te bestormen. Officieel was de oorlog afgelopen sinds de bevrijding op 4 september, maar in werkelijkheid duurde hij onverminderd voort. Op die zevende novemberdag wilde ik echter alle ellende even van me afzetten. Het zou een dag vol toekomstmuziek en belofte worden. Ondanks de dreiging van V1- en V2-bommen die de treinverbindingen tussen Antwerpen – waar ik met mijn ouders en broer woonde – en Brussel onzeker maakten, spoorde ik samen met mijn moeder naar de hoofdstad. Dat was een halve wereldreis in die dagen. Bij de Belgische Nationale Radio-Omroep zou ik meewerken aan een programma van de Vlaamsche Uitzendingen, *De*

Wereld der Muziek. De in te spreken tekst die me beloofd was, had ik niet gekregen van tevoren, wél een door directeur-generaal Jan Boon ondertekend contract. Er zou eerst een repetitie plaatsvinden, waar ik vanzelf wel zou merken wat er van me verwacht werd. Het honorarium bedroeg tweehonderdvijftig frank, iets meer dan zes euro dus. Ik vond het een fortuin.

Bij het Noordstation stapten we in tram 16 die ons naar Elsene/Ixelles zou brengen. Toen we – in het Nederlands met een Antwerps tintje – aan een passagier vroegen bij welke halte we het beste konden uitstappen voor het Flageyplein, hoorden we een dame in bontjas smalend commentaar geven. ‘*Encore des boches... nog meer collaborateurs...*’ zei ze met luide stem. Ik voelde de tranen achter mijn oogleden prikken, maar hield wijselijk mijn mond. Mijn Frans was niet toereikend genoeg om haar van repliek te dienen.

Het was een feit dat veel 'zwarten' - van collaboratie verdachte burgers - zich op het einde van de oorlog en erna in Brussel gingen vestigen. Ondergedoken in een wereldstad waren ze minder zichtbaar en minder aan spot of represailles overgeleverd dan in hun vertrouwde omgeving. Blijkbaar werd iedereen die in die dagen Vlaams sprak in Brussel van collaboratie verdacht.

Beledigd stapten mijn moeder en ik uit op het Flageyplein en zagen het gele bakstenen gebouw dat me in de daaropvolgende jaren zo vertrouwd zou worden. We bleven een ogenblik staan bij het monument ter nagedachtenis van de Franstalige Belgische auteur Charles de Coster, met de figuren van Tijn Uilenspiegel en Nele, en lazen de tekst op de gedenkplaat: *'Est-ce qu'on enterre Uilenspiegel l'esprit et Nele le coeur de la Flandre?'* De woorden ontroerden me.